

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Social-, Indenrigs- og Børneudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 30. april 2018
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Camilla Hellesø Nielsen
Sagsnr.: 2018-0032/36-0017
Dok.: 699842

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 369 (Alm. del), som Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg har stillet til justitsministeren den 23. marts 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Claus Kvist Hansen (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Caroline Østergaard Nielsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 369 (Alm. del) fra Folketingets Social-, Indenrigs- og Børneudvalg:

”Ministeren bedes oversende en detaljeret redegørelse for, hvilke internationale aftaler, konventioner, EU-regler m.v., som ville begrænse/forpligte en dansk kommune i den situation, hvor kommunalbestyrelsen i kommunen besluttede udelukkende at ville tilbyde ikke-rituelt slagtet kød i kommunens offentlige institutioner med den begrundelse, at man principielt ikke finder, at rituelt slagtet kød i offentlige danske institutioner skal finansieres af skatteborgerbetalte midler. For hver af disse internationale forpligtelser bedes ministeren redegøre detaljeret for, hvordan den pågældende kommune ville være begrænset/forpligtet.”

Svar:

1. Af internationale forpligtelser vil navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 9 om religionsfrihed være relevant i forhold til en eventuel beslutning om udelukkende at tilbyde ikke-rituelt slagtet kød i kommunale institutioner.

Det følger af EMRK artikel 9, stk. 1, at enhver har ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed. Denne ret omfatter efter bestemmelsen bl.a. frihed til enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at udøve sin religion eller tro gennem gudstjeneste, undervisning, andagt og overholdelse af religiøse skikke.

Religionsfriheden er imidlertid ikke ubegrænset. Det følger således af EMRK artikel 9, stk. 2, at friheden til at udøve sin religion eller tro kan underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige tryghed, for at beskytte den offentlige orden, sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

2. Menneskerettighedsdomstolen har i flere sager haft lejlighed til at udtale sig om forholdet mellem EMRK artikel 9 og religiøse forskrifter vedrørende fødevarer.

Bl.a. fastslog Menneskerettighedsdomstolen i sagen Cha'are Shalom ve Tsedek mod Frankrig, dom af 27. juni 2000, at en mindre jødisk religiøs sammenslutnings mulighed for selv at foretage rituelle slagtninger af dyr var

omfattet af retten til at udøve sin tro efter artikel 9. Ved vurderingen af, om det udgjorde et indgreb i denne ret, at de franske myndigheder afslog at meddele sammenslutningen en tilladelse til at foretage rituelle slagtninger, lagde Domstolen vægt på, om det i praksis var umuligt for sammenslutningen at få kød, der overholdt de religiøse forskrifter, som fandt anvendelse for sammenslutningen. Da dette ikke var tilfældet, vurderede Domstolen, at der ikke forelå et indgreb. Domstolen tilføjede dog, at selv hvis det måtte antages, at der forelå et indgreb, så varetog indgrebet et legitimt hensyn til at beskytte offentlig sundhed og orden og var foreneligt med EMRK artikel 9, stk. 2.

Menneskerettighedsdomstolen fastslog i sagen Jakobski mod Polen, dom af 7. december 2010, at det udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 9, at en indsat, der var buddhist, ikke havde adgang til vegetarmad. Domstolen noterede, at klagerens mad ikke skulle være tilberedt eller serveret på en bestemt måde, at der ikke blev tilbudt noget alternativ, og at ingen buddhistisk organisation var blevet konsulteret i spørgsmålet om passende mad.

I sagen X mod Storbritannien, afgørelse af 5. marts 1976, havde en jødisk strafafsoner klaget over, at fængselsmyndighederne ikke havde respekteret jødiske forskrifter for fødevarer, og at klagerens kost derfor hovedsageligt bestod af brød. Den daværende Menneskerettighedskommission fandt, at det ikke udgjorde en krænkelse af EMRK artikel 9, idet den lagde til grund, at klageren havde fået tilbudt mad, der levede op til de jødiske forskrifter herfor, og at fængselsmyndighederne, i det omfang det var muligt, havde respekteret klagers religion.

3. Det er Justitsministeriets vurdering, at en nærmere vurdering af en eventuel beslutning om udelukkende at tilbyde ikke-rituelt slagtet kød i kommunale institutioner i forhold til EMRK artikel 9 bl.a. vil afhænge af, hvilken institutionstype der er tale om, og hvilken mad der i øvrigt tilbydes det pågældende sted.